

Egzotik ve Mistik Öyküleriyle Gumilyov

Gumilev and His Exotic and Mystic Stories

M. Özlem Parer*

Öz

Nikolay Gumilyov (1886-1921) "gümüş çağ"ın önde gelen ozanlarından biri, akmeizmin kurucusu olarak tanınmaktadır. Ancak pek çok öykü ve oyun da yazmıştır. Gumilyov'un öyküleri, egzotik ve mistik öğelerle bezelidir. Dinsel, tarihsel öykülerin, mitolojik söylencelerin kahramanları, şövalyeler ve çarpışmaya yatkın güçlü insan tipleri çizmektedir. Buna karşın öyküler kahramanın başarısızlığı veya ölümüyle sona ermektedir. Gumilyov'un öykülerinde sıkça yer alan yolculuk, diğer motiflerin merkezini oluşturmaktadır. Yolculuk ekseninde özellikle ölümden sonraki yaşama ilişkin mistik öğeler ortaya çıkmaktadır. Bir arayış atmosferi yaratan kurmaca öykülerde özellikle giysi ve dekoratif öğelerde egzotik dünyalardan çağrışımsal ayrıntılar yer almaktadır. "Afrika Güncesi" ve "Afrika Açı" ise, Gumilyov'un nesirleri arasında gerçekçi çizgisiyle diğerlerinden ayrılmaktadır.

Abstract

Nikolai Gumilev (1886-1921) is perceived as one of the most important poets at "silver age" and founder of acmeism. But also he has wrote many stories and dramas. Gumilev's stories are decorated with exotic and mystic elements. in these stories heroes of religional, historical tales and mythologic legends, knights and strong men who resistant to fight are drawn. But in spite of this stories are finished with their failure or death. The travel frequently placed in Gumilev's stories creates the centre of the other motifs. During the travel appear mystic elements especially related to the. life after death. in his stories, which create a searching atmosphere, particularly in clothes and decoration remain associative details from exotic worlds. Trough Gumilev's proses African Diary and African Hunting are distinguished from the others with their realistle features.

* Araş. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi DTCF Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.

Nikolay Gumilyov (1886-1921) Rus edebiyatında "gümüş çağ" olarak anılan dönemin önde gelen ozanlarından biri, akmeizmin kurucusu olarak tanınmaktadır. Ancak ozan ve kuramcı kimliğini kanıtlayan yapıtlarının yanı sıra pek çok öykü ve oyunla da edebi portresini bütünlemiştir. Genç yaşta edebiyat dünyasına giren ve en verimli çağını sürdürdüğü sırada yaşamına son verilen Gumilyov'un öyküleri, dünyanın farklı köşelerinden egzotik motiflerle örülmüştür.

19. yüzyıldan 20. yüzyıla geçiş eşiğinde sanat ve edebiyatta modernleşme hareketlerinin yaşandığı Rusya, Akimov gibi kimi Rus edebiyat bilimcilerine göre, *Batı* ve *Doğu* dünya görüşlerinin kesiştiği evrensel kültürün merkezi olmuştur.¹ Bu görüşe göre "gümüş çağ" m Avrupa kültürüne doyan Rus sanatçıları ise *Doğu'yu* büyük bir ilgiyle keşfetmişlerdir.² Bu sanatçılardan biri de Avrupa ve Afrika topraklarında bulunan Gumilyov'dur. Gumilyov'un şiirleriyle egzotik motiflerle bezeli öykülerinin ortaya çıkışı, yaşamında önemli bir yeri olan bu yolculuklarla bağlantılıdır. Ayrıca yapıtlarının yazgısı da ozanın yazgısına benzemektedir. Uzun yıllar ana yurdunda yeni basımları yapılmayan yapıtları, ancak 1980'li yılların sonlarında gün ışığına kavuşabilmiştir. 1938 yılından sonra yasaklanan ozanın adının bile 1987 yılına değin suskunlukla geçiştirildiği çeşitli kaynaklarda belirtilmektedir.³ Bugünse Gumilyov'un adına kurulmuş internet sitesinde yapıtlarına, yaşamı ve şiirleriyle ilgili incelemelere ulaşmak mümkündür.⁴

Nikolay Gumilyov 3 (15) Nisan 1886 yılında Kornştadt'da varlıklı olmayan soylu bir ailenin üyesi olarak dünyaya gelmiştir. Ozanın babası aile geleneğine uyarak din eğitimi almış, ancak Moskova Tıp Fakültesini bitirdikten sonra yaşamını askeri doktor olarak sürdürmüştür.⁵ Bu aile geleneğinin Gumilyov'un daha çok sembolizmle bağlantılı şiir ve çoğu öyküsündeki mistik motiflerde etkisi olduğu düşünülebilir.

Gumilyov'un yaşamında ve yapıtlarında belirgin bir yeri olan macera tutkusunu, çocukluk yıllarına uzanmaktadır. W. Scott'a, Jules Verne, M. Ride'in macera romanlarına ilgisi, Doğu ve Afrika ülkelerine, Çin ve İspanya gibi egzotik ülkelere gitme düşü çocukluk yıllarında kendini

¹Akimov. 1995:79.

²A.g.e.:80.

³*Russkaya literatürü XX veka*, 1994: 112; Kasack, 1996: 121; Smirnova, 2001: 357.

⁴ Bu çalışmada Gumilyov'un seçme yapıtlarının bulunduğu kitapta yer almayan öykülerine de <http://www.gumilev.ru/rnain.phtrnl?cid=500007> adresinden ulaşılmıştır.

⁵ Akimov: 258.

göstermektedir.⁶ Okuduğu kitaplardaki yolculukları haritanın karşısına geçerek izlemiştir.⁷

On iki yaşında şiir yazmaya başlayan Gumilyov 1902 yılında Tiflis'te "Tifliskiy listok" adlı gazetede yayımlanan *Kentlerden Ormana Kaçtım {Ya bejal v les iz gorodov}* adlı şiiriyle edebiyata ilk adımını atar.⁸ Bu başlık, Gumilyov'un yaşamını dolduran macera dolu gezilere ilgisinin ilk işareti olarak kabul edilebilir. 1903 yılında Peterburg'a dönerek ünlü ozan İnnokenti Annenski'nin yöneticisi olduğu ve soylu çocuklarına öğrenim veren Tsarskoye Selo Lisesine devam eder. Bu lise Gumilyov'un yaşamında iki açıdan önemlidir: Sembolist ozan Annenski'nin Gumilyov'un şiirleri üzerindeki etkisi ve ilk eşi ve geleceğin ünlü ozanı olan Anna Ahmatova ile tanışması lise yıllarına uzanmaktadır.

Gumilyov'un ilk şiir derlemesi, daha lise öğrencisiyken 1905 Ekiminde yayımlanan *Fatihlerin Yolu'dur (Put konkvistorov)*. 1906 yılında gittiği Paris'te Avrupa kültürünü yakından tanır. Sorbonne'da Fransız edebiyatı, resim ve tiyatro derslerine katılır. 1908 yılında Peterburg Üniversitesi Hukuk Fakültesine girer, daha sonra geçtiği Tarih-Filoloji Fakültesinin Roman Dilleri bölümünü tamamlamadan üniversiteden ayrılır.⁹

Gumilyov'un Paris'te geçirdiği dönem, edebiyat etkinlikleriyle doludur. Ahmatova'ya adadığı ve ünlü sembolist ozan Bryusov'dan çok olumlu değerlendirmeler alan *Romantik Çiçekler (Romantiçeskiye tsveti)* adlı ikinci şiir derlemesi Paris'te 1908 yılında yayımlanır.¹⁰ 1907 yılında Paris'te "Anatoliy Grant", "K-o", "K..." takma adlarıyla ilk öykülerine, sanat ve edebiyat üzerine yazılarına yer verdiği ve "Sirius" adıyla yalnızca üç sayı yayımlayabildiği dergide Ahmatova'nın da ilk şiirlerini gün ışığına kavuşturur.¹¹ A.N. Tolstoy ile birlikte 1909 yılında yalnızca iki sayı olarak yayımlanan "Ostrov"u çıkartır.¹² Dergi yayımlamaktaki başarısız görünen ilk girişimleri "Apollon" ile değişecektir.

Gumilyov'un ilk basımında Bryusov'a adadığı *İnciler (Jemçuga)* adlı üçüncü şiir derlemesinin 1910 yılında yayımlanmasıyla ozanın adı geniş

⁶A.y.

⁷ Luknitskaya, *Materialı k biografii Nikolaya Gumilyova. Çast I-aya*, www.gmniliev.ru/main.phtml?aid=5000817

⁸ *Russkiyepisateli 1880-1917. Bibliografiçeskiy slovar*, 1992: 53.

⁹A.g.e.:54.

¹⁰A.y.

¹¹ *Nikolay Gumilyov: Kratkaya literaturno-biografiçeskaya hronika*, <http://www.lib.ru/GUMILEW/biblio.txt>

¹²A.g.e.

çapta duyulur. Gumilyov'un yapıtları ve edebiyat çevresiyle ilişkileri göz önüne alındığında, edebi portresinin sembolizmle bağlantılı olarak geliştiği görülmektedir. Ozan lisenin son yıllarında çağdaş edebiyata, Balmont, Bryusov ve Behy başta olmak üzere Rus sembolistlerinin yapıtlarına ilgi duyar. Ahmatova, onun "insanların Tanrıya inandığı gibi sembolizme inanmış" olduğunu belirtir.¹³ Yine Ahmatova, eşinin akmeizmle ilişkisini aktarırken onu "yeni yazmaya başlayan genç bir sembolist ozan" olarak tanıtır.¹⁴ Gumilyov Peterburg'un edebiyat ve entelektüel çevrelerini bir araya getiren sembolist ozan Vyacheslav İvanov'un *Başnya* (Kule) adıyla ünlenen evindeki toplantılara katılır ve onlarla ortak çalışmalarda bulunur. Annenski ve Vyacheslav İvanov ile birlikte "Şiir Akademisi" ("Akademiya stiha") topluluğunun oluşumunda yer alır.¹⁵ Rus edebiyatında materyalist dünya görüşlerine başkaldırının yaşandığı bu arayış atmosferinde Behy gibi, doğası gizem yoluyla açığa kavuşan insanın tanrısallaştırılmasını savunan antroposofiyle ilgilenir.¹⁶ Sembolistlerin bulanıklığından hoşlanmadığı halde, Gumilyov ve "Ozanlar Atölyesi" çevresindekiler başlangıçta sembolistlerin "üçüncü kuşağı" olarak anılırlar.¹⁷

Gumilyov 1911 yılında Peterburg'da Osip Mandelştam ve Anna Ahmatova gibi ünlü ozanları bir araya getiren "Ozanlar Atölyesi"nin ("Tseh poetov") kurulmasına öncülük eder. Sembolizme karşı çıkan bu grubun diğer temsilcileriyle birlikte profesyonel anlamda şiir tekniğine dikkat çeker ve akmeizmin ilk kurucularından olur. *Sembolizmin Mirası ve Akmeizm {Naslediye simvolizma i akmeizm}*, 1913) başlıklı makalesi, akmeizmin manifestosu niteliğindedir.¹⁸ Bu makalede "değerli babaları" olarak adlandırdığı sembolistlerin mirasını kabul etmekte birlikte, akmeistlerin onların yerine geldiklerini açıkça dile getirir.¹⁹ *Sanat için sanat* görüşünden hareket eden akmeizmin ilk temsilcilerinden biri olarak açıklık, aydınlık, gerçek ve yaşam adına edebiyatın yaşama, insana ve doğaya dönük olmasını vurgular ve sembolizmin mistik bulanıklığına karşılık nesnelere önem verir. Ancak nesnelere "fetiş" haline getirdiği için diğer akmeistler gibi eleştirilir.²⁰ İtalya gezisinden izlenimlerine de yer verdiği dördüncü şiir derlemesi *Yabancı Gökyüzünde (Çujoye nebo)*, 1912) akmeizmin ilkelerini yansıtır.²¹ Ozan ve edebiyat eleştirmeni S.K. Makovski ile birlikte yayımladığı ve

¹³ Akimov: 54'den Anna Ahmatova, "K istorii akmeizma", GPB.

¹⁴ Çukovskaya, 1997:204.

¹⁵ *Nikolay Gumilyov: Kratkaya literaturno-biografiçeskaya hronika*.

¹⁶ Etkinci, 1997: 16.

¹⁷ *Russkiye pisateli. Bibliografiçeskiy slovar: 236*

¹⁸ A.y.

¹⁹ Gumilyov, 1982: 343.

²⁰ *Literaturnaya entsiklopediya*, 1949: 70-72.

²¹ Ozyorov, "Nikolay Gumilyov. Yego jizn. Yego soçineniya", Gumilyov, 1994: 13.

akmeizmin yayın organı olan "Apollon" (1909-1917) sembolizmin ünlü dergisi "Vesı"nm yerini alır. Ayrıca "Ozanlar Atölyesi"nin dergisi "Giperborey"de (1912-1913) yer alan incelemeleri estetik eleştirinin en iyi örnekleri olarak kabul edilir.²² Gumilyov'un bu dergilerdeki makalelerinin çoğu *Rus Şiiriyle İlgili Mektuplar (Pisma o ruskkoy poezii, 1923)* adıyla daha sonra bir araya getirilir.

Gumilyov'un 1908 yılında ilk kez gerçekleştirdiği iki aylık Afrika (Mısır) gezisinde yolu, İstanbul ve İzmir'den geçer.²³ Avrupa'da beş yıl yaşamak gibi önceki planlarından vazgeçtiği ve babasının kesin yaşağına karşı çıkıp, ondan habersizce yaptığı bu yolculuğun ozanın yaşamındaki en önemli etkisi, Paris'te ortaya çıkan intihar düşüncesinden tamamen kurtulmasıdır.²⁴ Gumilyov için Afrika "bizimkine benzemeyen, devasa, korku verici ve olağanüstü güzel bir dünya"dır.²⁵ 1909 yılında birkaç aylığına Habeşistan'a gider. 1910 yılında ünlü ozan Anna Ahmatova ile evlendikten sonra Paris'teki halayının ardından yeniden Afrika yoluna çıkar. Altı ay kadar Habeşistan'da bulunarak halk şarkıları ve resimler derler. *Mik. Afrika Poeması (Mik. Afrikanskaya poema, 1918)* ve *Yabancı Gökyüzü'nds* yer alan (1912) *Habeşistan Şarkıları (Abissinskiye pesni)* buradan izlenimlerle doludur. 1912 yılında Ahmatova ile birlikte gittiği İtalya'dan sonra, 1913 yılının ilkbaharında Bilimler Akademisinin Antropoloji ve Etnografya Müzesi için Somali'de bir araştırmaya katılır.²⁶

Gözleri bozuk olduğu için askerlikten muaf tutulan Gumilyov, I. Dünya Savaşının başlamasıyla gönüllü olarak savaşa katılır.²⁷ Selanik cephesinde bulunur ve üsteğmenliğe kadar yükseltildiği gibi iki Georgiyevski nişanıyla ödüllendirilir. 1915 yılında "Birjeviye vedomosti"de savaş muhabiri anıları olarak yayımlanan *Süvarinin Notları'nda (Zapiski kavalerista)* bir yandan savaşın seyrini, bir yandan da cephedeki yalnızlığı, ölüm kalım korkusunu, yokluğu anlatır. 1918 yılında Paris ve Londra üzerinden geri döndüğü Rusya'da devrim koşullarını derinden yaşar. Bu sırada eşi Ahmatova'dan ayrılır. 1919 yılında A.N. Engelgart ile ikinci evliliğini yapar. Ozanın ilk evliliğinden 1912 yılında doğan oğlu Lev, geleceğin ünlü tarihçisidir. İkinci evliliğinden de 1920 yılında bir kızı olur.

²² Kasack: 121.

²³ *Russkaya literatürü XX veka:* 112.

²⁴ Luknitskaya, a.g.e.

²⁵ Gumilyov, "Afrikanskaya ohota", 1. Bölüm, <http://www.gumilev.ru/main.phtml?aid=5000167>

²⁶ *Russkiye pisateli 1880-1917. Bibliografiçeskiy slovar:* 54-55.

²⁷ Ozyorov: 14; *Nikolay Gumilyov: Kratkaya literaturno-biografiçeskaya hronika.*

Savaşın ardından Peterburg'a dönen Gumilyov'un yaşamının son yılları edebiyat etkinlikleriyle doludur. Gorki önderliğinde kurulan "Vsemirnaya literatura" yayımlarında Fransız ve İngiliz edebiyatlarından çeviri bölümünü yönetir. Peterburg'da, dönemin sanatçıları için bir tür sığınak olan Sanatlar Evinin (Dom iskusstv) kurucularından biri olur ve edebiyatın tam bir bilim dalı olması gerektiğini düşleyerek edebiyat kuramı dersleri verir. Blok'un ardından 1921 yılında "Rus Ozanlar Birliği"ne ("Vserossiyskiy soyuz poetov") başkanlık yapar. Yoğun bir çeviri etkinliği gösterir. *Gılgamış* (1919), Fransız, İskandinav halk şarkıları, İngiliz baladları, Çin şiirlerinin yanı sıra Shakespeare, Baudelaire, Schiller, Byron, T. Gautier, J. Moreas, J. London, Hauptmann'ın yapıtlarından çevirileri yayımlanır. Ölümünden kısa bir süre sonra 1921 yılında yayımlanan *Yanan Sütun (Ognenniy stolb)* en iyi yapıtı olarak tanımlanmaktadır.²⁸ *Yanan Sütun*, Gumilyov'un *Allah'ın Çocukları (Ditya Allaha)*, 1916) ile başlayan oryantalizm ilgisinin en büyük yansıması olarak kabul edilmektedir.²⁹ Gumilyov'un çağdaşı ve "Ozanlar Atölyesi"nin katılımcısı olan N. Otsup, ozanın bu dönemdeki yoğun yaşamını şöyle özetlemektedir: "1918-1921 yılları arasında sürekli dinamizmi ve çok çeşitli edebiyat çalışmalarıyla Rus yazarları arasında, herhalde Gumilyov'un bir eşi daha yoktu.... kendi otoritesiyle kimseyi baskı altına almadı, ama herkes büyük bir heyecanla ona kapıldı".³⁰ Tutuklandığı gece de Sanatlar Evindedir.

1921 Ağustosunun başlarında tutuklanan Gumilyov, devrime karşı çıkmakla ve Tagantsev komplosuna aktif olarak katılmakla, Sovyet karşıtı bu organizasyondan para almakla suçlanır. N. Otsup, A. Volinski'nin girişimleri ve Gorki gibi dönemin önde gelenlerinin kefalet karşılığı serbest bırakılmasını Öneren mektupları sonuçsuz kalır. Hüküm vermek için hiçbir sağlam kanıt olmadığı halde kurşuna dizilerek yaşamına son verilir. Gumilyov'un ölüm tarihi tam olarak bilinmemektedir. Ancak Tagantsev komplosuna karıştığı belirtilen altmış bir kişinin 24 Ağustos 1921'de kurşuna dizildiği açıklanmıştır.³¹ Otuz beş yaşındayken son bulan yaşamından geriye 1990lı yıllara doğru yeniden yayımlanan yapıtlarının yanı sıra sorgulama tutanakları kalmıştır: "Mal varlığınız?", "Hiçbir şey". "Politik düşünceniz?", "Apolitikim".³² Gumilyov'un politikadan uzak kaldığı, sade bir ozan yaşamı sürdüğü ve devrimden yana veya devrime karşı çıkan tek bir satırı bulunmadığı belirtilmektedir.³³ Gumilyov ile ilgili

²⁸ Ozyorov: 15.

²⁹ Çudinova. "Ob orientalizma Nikolaya Gumilyova", bkz. <http://www.gumilev.ru/main.phtml?aid=5000853>

³⁰ Akimov: 259-260.

³¹ Ozyorov: 19; *Nikolay Gumilyov: Kratkaya literaturno-biograficheskaya hronika*.

³² Akimov:260.

³³ Ozyorov: 19.

elimizdeki çağdaş incelemelerde onu ölüme götüren nedenin asılsız olduğu açıklanmaktadır. 1987 yılında "Noviy mir"ın 12. sayısında SSCB'nin eski başsavcı yardımcısı G.A. Terehov'un, Gumilyov'un bu harekete katılmadığını gösteren belgeleri yayınlanmıştır.³⁴ 20.09.1991 tarihinde de ozanın hukuksal hakları iade edilmiştir.³⁵ Trajik ölümüne karşın Gumilyov'un tüm yaşamı cesaretle özdeşleştirilmektedir.³⁶ Gumilyov'u yakından tanıyan G. İvanov'un sözleri, ozanın yaşam öyküsünün sırrını açmaktadır: "Bütün yaşamı boyunca yalnızca tehlike arz eden şeylerle ilgilendi".³⁷

Gumilyov kendisini "yeniden gitmek, görmek zorunda" olan "asıklı yüzlü gezgin" olarak tanımlamaktadır.³⁸ Çin şiirlerinden çevirilerle birlikte Laos, Madagaskar, Mısır gibi ülkelerde geçen *Porselen Sergi (Farforoviy pavüyon, 1918)* ve *Çadır (Şatyor, 1918)* adlı şiir kitaplarının dışında, *Çad Gölü (Özero Çad)*, *Çin'e Yolculuk (Puteşestviye v Kitay)*, *Konstantinopol, Roma, İsviçre, Fransa, Güllerin kenti Addis Ababa... (Addis-Abeba, gorod roz-.)*, *Cezayir ve Tunus* gibi pek çok şiirinin yalnızca başlığıyla bile Gumilyov'un egzotik ülkelere duyduğu özlemi dile getirdiği görülmektedir. Gumilyov'un pek çok öyküsü de Kuzeyin soğuk ülkesi Rusya'ya uzak ve Hindistan, Senegal gibi ülkelerde veya Ak Deniz kuşağında daha çok sıcak iklimlerin coğrafyasında gelişmektedir. Gumilyov, yaşamını ve yapıtlarını çevreleyen yolculuğa, özellikle de uygarlıktan uzak topraklara duyduğu ilginin bir nedenini Bryusov'a şöyle açıklamaktadır: "Yeni bir ortamda yeni sözcükler bulmak için altı aylığına Habeşistan'a gitmeyi düşünüyorum".³⁹ Kimilerine göre Gumilyov "bu dünyaya bir yabancı olarak" gelmiştir.⁴⁰ Afrika gezileri, I. Dünya Savaşına katılması, bu görüşe bağlantılı olarak bir tür kaçış olarak görülmekte, "dünyaya karşı yabancılığını seve seve beslediği, kökleştirdiği, yığınlardan, yığınların ilgileri, gereksinimleri, idealleriyle bağdaşmazlığından kaçış" olarak yorumlanmaktadır. Bu paradoks şiirlerini bir efsaneye, bir düşe çevirmiştir.⁴¹ Bu durum öyküleri için de geçerlidir.

Süvarinin Notları ile *Afrika Güncesi* Gumilyov'un nesirdeki gerçekçi yapıtlarıdır. Gumilyov'un Afrika'ya yaptığı son yolculuğuna ait *Afrika Güncesi*'nin kaybolduğu sanılmaktadır. Tümü ilk olarak 1987 yılında

³⁴ A.y.; Karsalova, Ledenev, Şapovalova. 1996: s. 114; *Russkaya literatura XX* veka: 114; *Nikolay Gumilyov: Kratkaya literaturno-biografiçeskaya hronika*.

³⁵ Kasack: 121'den "Izvestiya", 1991,21.9

³⁶ *Russkaya literatura XX* veka: 112.

³⁷ Akimov: 259.

³⁸ *Russkaya literatura XX* veka: 125.

³⁹ A.g.e.: 113.

⁴⁰ Çuprinin, "İz tvyordogo kamnya. Sudba i stih Nikolaya Gumilyova", *Serebryanıy vek:*

"Ogonyok"ta yayımlanan güncenin etnografik açıdan bilimsel bir önemi olabileceği gibi, sanatsal açıdan da edebi değeri vardır. Dört bölümden oluşan güncenin ilk bölümü Odesa, İstanbul ve Cidde yolundaki izlenim ve olaylarla doludur. Gumilyov yolculuğun hazırlık aşamasının ve Cidde'deki köpekbalığı avının dışında, yaklaşık bir hafta kaldığı İstanbul'a azımsanmayacak bir bölüm ayırmıştır. Güncenin ilk bölümünde yer alan İstanbul ile üçüncü bölümünde yer alan Harar'ın betimlenmesindeki üslup birbirine çok yakındır. İstanbul'da "her birinde şaşırtıcı çeşme, gül ve *Binbir Gece Masalları*'ndaki gibi güzel kadmlar"ın bulunduğu "sessiz evlerin arasındaki dar ve tozlu sokaklarda"n geçtiğini anlatan Gumilyov'un bir tepeden seyrettiği Harar'da "kırmızı taş evleri, (...) merdivenli dar sokakları, ağır ahşap kapıları, beyaz elbiseli insanların doldurduğu meydanıyla her şey eski masalların güzellikleriyle dolu"dur.

Afrika Güncesinde gezilen yerler kadar, buralardaki günlük yaşam, sosyal koşullar ve geleneklerle ilgili kesitler de bulunmaktadır. Örneğin Aya Sofya'yı ziyaretinden sonra "çağırmadıkları rehber"e para ödediklerini yansız anlatıyla dile getirmesi, durumu yalnızca bir saptama olarak sunmasını sağlamıştır. Aynı tutum "bahşiş" söz konusu olduğunda da sürmektedir. "Tüm Doğu'da en popüler sözcük, çıplak, kara çocukların ellerini" açıp "herhangi bir şarkı gibi uzatarak hazin hazin" söyledikleri ve yazarın "hediye" olarak açıkladığı "bakşiş"tir.⁴²

Afrika Güncesinde hediye motifi, yer yer sosyal yaşamın ayrılmaz bir parçası ve gelenek olarak sunulmaktadır. Gumilyov'un İstanbul'da karşılaştığı ve yolculuğunu birlikte sürdürdüğü Türk konsolosu yeni atandığı Harar'ın önde gelenleriyle "Doğu geleneğine göre hediyelerle" tanışmıştır. Bu hediyelerin halklara göre değiştiği görülmektedir. Bahçıvan Türkler sebze, meyve, Araplar koyun getirirken, Somali kabile reisleri aslan, fil, at, tüyleriyle beraber yüzülmüş on devekuşu derisi isteyip istemeyeceğini sordurmuşlardır. Yalnızca Suriyeliler ve Avrupalılar "küstah bir görüntü" ve "boş ellerle" gelmişlerdir.⁴³ *Afrika Güncesi'nden* bir bölüm olarak ayrıca yayımlanan *Afrika* Avcında hediye, saygınlık göstergesi olarak sunulmaktadır. Habeşistanlı hizmetçisi Gumilyov'a süt, yumurta ve keçi hediye ederken onu "önemli bey" olarak görür.⁴⁴ Rüşvet, Gumilyov'un özellikle izlediği bir davada sosyal sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazar Habeşistan'da adaletin yerine getirilmesinde karar vermenin güç olduğunu belirtmektedir. Bu saptamasını "genellikle hâkime önceden iyi bir

⁴² Gumilyov, "Afrikanskiy dnevnik", 2. Bölüm, <http://www.gumilev.ru/main.phtml?aid=5000683>

⁴³ A.g.c, 3. Bölüm,

⁴⁴ Gumilyov, "Afrikanskaya ohota", 2. Bölüm.

hediyeye veren kazanırsa da, karşı tarafın ne kadar verdiği nasıl öğrenilebilir ki?" şeklindeki ironik yaklaşımla dile getirmektedir.⁴⁵

Afrika Güncesi'nde mahkemeden tiyatroya kadar geniş bir çerçevede sosyal koşullar aktarılmıştır. Gumilyov'un izlediği dava, davacı ve davalıyı, ayaklarını altına toplayarak oturmuş hâkimin beş adım uzağında yerde set olarak duran kütüğün ayırdığı salonda askerlerle dolu bir evin terasında görülmektedir. Gezici Hint tiyatrosuysa, Habeşistan'daki ilk tiyatrodur. Güçlülükle yer bulduğu oyun, büyük başarı kazanmıştır. Alçak demir çatısı, boyasız duvarları ve toprak zeminine derme çatma yapısından çok, tüm karakterlerin erkekler tarafından oynanması "güzellik ve gerçekçilik iddiasıyla çok kötü Avrupa stilindeki dekorasyon"dan çok daha ilginç gelmiştir.⁴⁶

Afrika'da geri kalmışlığın boyutları, insanoğlunun Afrika'daki doğayla savaşı, *Afrika Güncesi'nden* bir bölüm olarak yayımlanan *Afrika Avz'nda* işlenmiştir. İngilizler Somali'de ne kadar çalışsalar da yüz kilometre yol yapamamışlardır. Sağanak yağmurlarla bozulan demir yollarına, fillerin yıktığı telgraf direklerine, hipopotamların devirdiği nehir gemilerine karşın, "tüm engelleri aşarak Afrika'ya ulaşan bir Avrupalı, orayı bin yıl önceki haliyle; adsız nehirleri, yalnızca Tanrının sesinin yükseldiği çölleri" görebilir. Yine de Afrika "konuk sever"dir, "ormanları zenciler kadar beyazlara da aç"tır, ama her zaman onlar Afrika için "birek konuk"tur.⁴⁷

Afrika Güncesi'nde gelenek ve boş inançlarla ilgili bölümler de bulunmaktadır. Örneğin Somali'de bazı saldırıların nedeni geleneğin gereğidir. Burada erkeklerin evlenebilmeleri için birini öldürmeleri gerekmektedir.⁴⁸ Gumilyov, Harar'da "Allah adına mucize yaratma gücü olan her şey"in kutsal kabul edilip "aulia" adı verildiğini belirtir. Öyle ki, o yöreye özgü bir şemsiyeyi, "aulia" kabul edildiği için, uzun bir çaba göstermeden satın alamamıştır.⁴⁹

Süvarinin Notları ile *Afrika Güncesi* ve *Afrika Avı*, Gumilyov'un nesirleri arasında gerçekçi çizgisiyle diğerlerinden ayrılmaktadır. Gerçekçilik, bu yapıtların diline de yansımıştır. Rusça çevirisiyle yer alan yerel bir şarkı, atasözü ve deyişlerle renkli bir dil kullanılırken, örneğin Habeşistanlıların Yunanlara "grik" diyerek, "frenca" dedikleri diğer

⁴⁵ A.g.e., 2. Bölüm.

⁴⁶ A.g.e., 3. Bölüm.

⁴⁷ Gumilyov, "Afrikanskaya ohota", 1. Bölüm.

⁴⁸ Gumilyov, "Afrikanskiy dnevnik", 2. Bölüm.

⁴⁹ A.g.e., 4. Bölüm.

Avrupalılardan ayırdıklarının belirtilmesiyle "grik"lerin buradaki ayrıcalığı gösterilmiştir.⁵⁰ Bu iki yapıtta çok sayıda egzotik sözcük de bulunmaktadır: "Peri, çalma (sarık), derviş, asker (asker), konvoy, karavan, şeyh, hacı (Gumilyov'un açıklamasına göre, Mekke'de bulunmuş, yeşil *çalma* takan Müslüman), arşın, maraba, karavan" gibi sözcükler, içerik ve biçim bütünlüğünü pekiştirmektedir.

Gumilyov'un kurmaca öyküleriye egzotik ve daha çok mistik öğelerle bezelidir. Bu öykülerde egzotik mekanlar, giysi ve dekoratif unsurlar önemli bir yer almaktadır. İlk eşi Ahmatova'ya adadığı *Dünyevi Aşkın Mutlulukları* (1908) "bayındır İtalya topraklarında" Dante döneminde geçmektedir. Öykünün odak figürü Cavalcanti, Primavera'ya duyduğu çaresiz ve karşılıksız görünen aşkını, çeşitli yollarla açıklama çabasındadır. Cavalcanti gibi Primavera'ya aşık olan Venedikli bir gezginin genç kıza adadığı şiir, Cavalcanti'nin izleniminden egzotik çağrışım ve benzetmelerle bezenerek aktarılmaktadır. Primavera'nın "göğüsleri Himalaya dağlarının karlı zirveleriyle, bakışları vahşi Tartariya'nın sakinlerinin zehirli oklarıyla, uyandırdığı aşksa Yüce Moğol'un hükmü altındaki topraklarda her gün binlerce insanı yiyerek yaşayan Simlya'nın korkunç canavarlarıyla" karşılaştırılmaktadır. Primavera'nın utançtan kızaran yüzü "pembemsi Hint incisini" anımsatmaktadır." Uyuşturucu maddelerin insan üzerindeki etkilerini görmek için yapılan bir denemenin işlendiği *Afyon Dünyasına Yolculuk*'da öykünün kadın figürü İna "büyüleyici bir Türk şalı'na sarınmıştır. İna'nın dairesindeki masa ve yatak "renkli Doğu örtüleriyle kaplıdır ve bu dekorasyon "bir porselen veya mine sergisindeymiş" izlenimi uyandırır. "Şalvar" giyerek denemeye katılan İna'nın görünümü, odak figür Grant'a odadan daha çekici gelir. Daha önce belirtildiği gibi Grant, Gumilyov'un "Sirius"ta kullandığı takma addır. Öykünün üçüncü bölümünde afyon denemesi sırasında Grant'ın içsel yolculuğu da ben-anlatıyla aktarılır. "Sonu gelmeyen astral yolculukta binlerce mil kat ettiği, görmediği ülkelere gittiği" anlatılırken, egzotik çağrışımlarla silüetler, yeryüzünde "gergedan" olarak adlandırılacak "Çin gölgeleri"ne benzetilmektedir. Yunus ve martılar eşliğinde Batıya doğru süren yolculukla "Olağanüstü Mutluluk" adalarına varır. Böylece Gumilyov için yolculuğun bir "mutluluk" olduğu da açığa çıkmaktadır. Adalar "dinlenmekte olan develere" benzetilir. "Ne Doğu'nun saraylarında (harem), ne de Japonya'daki çay evlerinde" böyle bir "büyüleyicilik" vardır. Halüsünasyon sırasındaki yolculuklar, kırmızı ve yeşil bulutlar eşliğinde sürer.⁵² Annenski'nin Gumilyov'un şiirleri için yaptığı saptamayı öyküleri için de

⁵⁰A.g.e., 2. Bölüm.

⁵¹ Gumilyov, 1994, "Radosti zemnoy lyubvi": 499-500.

⁵² Gumilyov, "Puteşestviye v stranu efira", "<http://www.gumilev.ru/main.phtml?aid=5000166>

yinelemek ve bunu yazarın özgünlüğü olarak genişletmek mümkündür: "Nikolay Gumilyov, sanırım, çizgilerden çok renkleri duyumsuyor"⁵³

Gumilyov'un çoğu öyküsünde görülen yolculuk, diğer motiflerin merkezini oluşturmaktadır. Yolculuk ekseninde özellikle ölümden sonraki yaşama ilişkin mistik öğelerin ortaya çıktığı görülmektedir. *Dünyevi Aşkın Mutluluklarının* üçüncü bölümünde odak figür Cavalcanti'nin öldükten sonraki yaşamı işlenmektedir. Meleklerin karşıladığı Cavalcanti "parlak yeşil bir nurla *Sizin için, yeni gelenler için en büyük sevinç, ebedi mutluluk bundan böyle ölümsüzlüktür* sözlerinin yazılı olduğu cennet kapılarından" girdikten sonra üç aşamadan geçer. Melekler onu ilk olarak Beatrice'n yanına, ikinci aşamada "güneş gibi parlak, doğu zambağı gibi masum İsa Mesih'in gezindiği cennetin gümüş korulukları"na, üçüncüsünde de "Tanrı Babanın tahtta oturduğu" yere götürmeyi önerir.⁵⁴

Gumilyov'un kurmaca öyküleri Hıristiyanlığa ilişkin motifler açısından çok zengindir. Başta Kenterburg Kontu Oliver olmak üzere yedi ünlü şövalyenin Lübnan'da yollarını kaybedip, aç ve susuz kaldıklarında dua ederek, ilahi söyleyerek ölmeyi bekledikleri *Altın Şövalye* (1908) bu tür öykülerindendir. Yedi şövalye "Gökyüzünün Senyor'u, İsa Mesih'e" dua ettikleri sırada karşılıklarına yabancı bir şövalye çıkar. İnce, uzun, altın zırhlı Aldebaran yıldızı gibi parlak yabancı şövalyenin ardında da "beyaz atlı, ince, bilge yüzlü ve gizliden gizliye Havari Yuhanna'ya benzeyen haberci" vardır,⁵⁵ Yabancı şövalye siperini kaldırdığında açığa çıkan "(...) bir zamanlar yeryüzü ve gökyüzünde çiçekler açan mükemmel güzellikteki yüzü, (...) Kutsal Magdalina'nın düşlediği al dudakları, Bakire Meryem'in taradığı, koku sürdüğü gümüş sakalı"yla çok daha özel biri olduğu anlaşılır.⁵⁶ Yabancı şövalyenin yedi şövalyeyle yaptığı karşılaşmadan sonra şölen düzenlenir. Yabancı şövalyenin ardından gittikleri yolda beyaz mermer merdiven gökyüzüne yükselmektedir. Yedi şövalyeyi karşılayansa, "altın şövalyenin, ruhların Hakimi Senyor, İsa Mesih'in annesinden çok ablasına benzeyen Bakire Meryem'dir."⁵⁷ İngiliz ordusunun onları bulmasıyla çoktan öldükleri açığa çıkar. Yedi şövalyenin yabancı şövalyeyle karşılaştıklarında yaşadıklarının, ölümden sonraki yolculuğu işlediği böylece netlik kazanır.

Gumilyov'un *Altın Şövalye'de* olduğu gibi Lübnan'ı öyküsüne hareket merkezi olarak seçerek gerçektüstü öğelerle bezeli mistik söylencelere yer

⁵³ İ. Annenski, "O sovremennom lirizme", *Serebryanıy vek*: 475.

⁵⁴ Gumilyov, 1994, "Radosti 7xmnoy lyubvi"; 501.

⁵⁵ Gumilyov, 1994, "Zolotoy rıtsar": 507.

⁵⁶ A.g.e.:508.

⁵⁷ A.g.e.: 509.

verdiği diğer bir öyküsü de *Kabil'in Kızları*'dır.⁵⁸ Öykü, Aslan Yürekli Richard'ın ordusunun Kutsal Topraklara yaptığı sefere, Sir James'in keşifçi olmasıyla gelişir. Gücü, cesareti ve yakışıklılığıyla herkesin kışkırdığı Sir James Ak Deniz'e büyük güçlüklerle, eşi görülmemiş canavarlarla boğuşarak ulaşır. Görevi tamamlamadan geri dönmeyi düşündüğü sırada karşılaştığı "dikit gibi, beyazlar içindeki yedi figür"ün açık bir mermer mezarı çevreleyen "tuhaf biçimde güzel, tuhaf biçimde beyaz, boş bakışlı, al dudaklı" yedi genç kız olduğunu görür. Tabutta yatan ihtiyar "yanaklarındaki pembeliğe, kara gözlerindeki ateşe karşın, fildişi kadar beyaz"dır ve "ne ölü, ne de diri"dir. Sir James büyük kız kardeşin elini uzatmasıyla esrarlı bir uykuya dalar ve Adem ile Hawa dönemine gider. Kabil müzik aleti yapmaktayken ani rüzgârla açığa çıkan alnındaki uğursuz işareti anımsayıp ölümü düşünür. Günler hızla geçerken küçük kızına duyduğu ilgiyle büyük bir günah işlemek üzere olan Kabil, Tanrı tarafından cezalandırılır. Kızları başında olduğu sürece bu tabutun içinde sonsuza dek yatacaktır. Sir James'in uyku halindeyken efsanevi dünyalara yolculukları sürer. Uykusunda boyunlarında altın zillerle develer, değerli örtülerle sırtları süslenmiş atların peşi sıra Zerdüş'tün ve Eski Yunan'da "servi lirlerinin sesi, tanrıların oğlunun şarkısı" ile Orpheus'un ve daha pek çok kişinin yedi kızı kurtarmak için çağrıda bulduklarını görür. Her uykudan uyandığında kendisi de karşılık alamadığı çağrılar yapar. Artık dönüş yolunda o da tabuttaki Kabil gibi "ne diri, ne de ölü"dür.

Kabil'in Kızları'nda görülen insanların bedenlerindeki "kutsal işaret" motifi, *Prenses Zara* öyküsünde de yer almaktadır. Çad gölündeki Zogar kabilesinin temsilcisi, "Afrika'da doğmuş Arab'ın bronz teni altında güçlü kasları" ve alnında "yalnızca özel insanlara verilmiş kutsal işaret" ile, "muska" ile karşımıza çıkar. "Güçlüler arasında en güçlü, saygınlar arasında en saygın" olarak anılan figür, "yazgı kitabı"na uyarak uzun ve zorlu yolculuk yapar.⁵⁹ Yolculuk kutsal bir amaç uğrunadır; doğası ötürü tek ve tanrısal olan, çeşitli görünümlele yoksul insanların içine karışan, ancak inanlara "Allah'ın bahçelerinde" aldıkları bir ödül gibi tesadüfen görünen ve "Allah'ın en sevdiği yarattığı Nurlu Bakire"yi bulmaya gelmiştir.⁶⁰ Ulaştığı "yarı harem" benzeri yerde, "duvarları ve yeri süsleyen masalsı İran halıları, sandal ağacından oturakları, fildişi altın kalkan üzerine yeşil mineyle yazılmış Kuran ayetleri" gözünü alır. Misk kokusu içinde Prenses Zara'nın ipekli giysileriyle alçak bir tahta oturduğunu görür.⁶¹ Ancak aradığı kişi, karşısına çıkan Prenses Zara değildir. Bu öyküde "harem, taht, bey" gibi

⁵⁸ Gumilyov."Doçeri Kaina", <http://www.gumilev.ru/main.phtml?aid=5000163>

⁵⁹ Gumilyov, 1994, "Printsessa Zara": 502.

⁶⁰ A.g.e.: 504.

⁶¹ A.g.e.: 502.

egzotik sözcüklerin dışında "Tanrı" yerine "Allah" sözcüğünün kullanılması, diğer din kitapları yerine Kuran ayetlerinden söz edilmesi, öyküyü Hıristiyanlık motiflerinin yer aldığı diğer öykülerden ayırmaktadır.

Kabil'in Kızları'nda görülen rüya motifi, *Stradivarius'un Kemanı'nda*. (1909) da müzikten çok "kara büyü"yle uğraştığını gösteren odasına kapanarak ölümsüz bir soneyi tamamlamak isteyen ünlü keman hocası Paolo Bellicini'nin sonunu getirir. Paolo rüyasında "olağanüstü mükemmel al bir tunikle Konstantinapol sultanın en kaprisli ve en sevgili odalığını baştan çıkartabilecek" bir yol arkadaşı görür. Kendisine "karanlıklar hâkimi ve günahın babası" dendiğinde övüldüğünü, oysa "yalnızca güzelliğin babası" ve "Şanlı Kabil'in sanat hocası" olduğunu açıklar. Kabil ile birlikte Lübnan dağlarında Orpheus'un müziğini dinlediklerini, sonra felsefeyle ilgilendiğini, bir ara Avustralya'da bumerangı icat ettiğini, ama her şeyden sıkılıp müziği özlediğini fark ettiğinde Stradivarius'a yardım etmek istediğini anlatır.⁶² Yaşamını bu soloya adayan Paolo, rüyasında gördüğü "sinsi şeytan"ın⁶³ çaldığı soloyu asla bitiremeyeceğini anlayarak Stradivarius'un kemanını yok ettikten sonra ölü olarak bulunur.

Gumilyov'un kurmaca öykülerinde söylencelerin izleri önemli bir yer tutmaktadır. Zehirli bir kara yılan tarafından sokulan şebeğin saldırısından son anda kurtulan kızın başından geçenlerin işlendiği *Orman Şeytanı* daha çok Mezopotamya bölgesi söylenceleriyle bağlantılıdır. Şebeğin saldırısından kurtulmak isteyen kız, *Gılgamış'da* yer alan ve mitolojide bereketin simgesi, savaş ve aşk tanrıçası olarak bilinen İştâr'a dua edip yardım istemektedir. Bu kıza şeytanın sahip olduğu iddiasıyla yakılarak öldürülmesini isteyen rahip de, diğer rahiplere Mısır'da tanrıların kralı sayılan ve daha çok Amon-Ra olarak bilinen "Aramon ve İştâr'ın rahipleri" diye seslenmektedir. Büyük Hanno'nun rahiplere karşı çıkararak onu kendisine eş olarak seçmesiyle kızın hayatı yeniden kurtulur. Aynı gün içinde büyük bir felaketten kurtulup mutluluğa erişen kız, adeta bir düş içinde geçen olayları anımsar ve "Tanrıça İştâr'ın gerçekten ona yardıma geldiğinden kuşku" duymaz.⁶⁴

Gumilyov'un özellikle iki öyküsünde renklerin simgesel nitelikte kullanıldığı ve bu öykülerin sonu açısından diğerlerinden kısmen farklı olduğu görülmektedir. *Kara General'de* kibirli ve kurnaz bir insanın makam ve şan için yaptıklarıyla düştüğü gülünç durum işlenmektedir. *Kara Dik'ya* (1908) odak figürü ise, sorumluluk sahibi değildir; içki içmek ve gönül

⁶² Gumilyov, 1996, "Skripka Stradivariusa": 512-513.

⁶³ A.g.e.:514.

⁶⁴ Gumilyov, "Lesnoy dyavol". <http://www.gumilev.ru/main.phtml?aid=5000164>

eğlendirmek dışında hiçbir uğraşı yoktur ve her an kavgaya hazırdır. Adeta ilkel bir yaşam süren figüre Kara Dik adının yaşam tarzının yansımaları olarak özellikle verildiği düşüncesi uyanmaktadır: Rusçada "dikiy", vahşi anlamındadır. Kara General ise Cambridge'de okumasına karşın, hırslarına yenik düşerek bir tür cehalet örneği olmaktadır. Bu iki öyküde siyah rengin olumsuzluğun simgesi olarak kullanıldığını belirtmek mümkündür.

Gumilyov'un kurmaca öykülerine genel olarak bakıldığında, figürlerin başarısızlığı, ölümü veya mutsuzluğuyla sona erdiği görülmektedir. Bu açıdan *Kara Dik* öyküsü de diğerleriyle aynı sona ulaşmış, ancak çizdiği gerçeküstü tabloyla çok daha ilginç bir yer edinmiştir. Kara Dik yaşam tarzı nedeniyle yeni papaz tarafından eleştirilmektedir. Yakındaki ıssız adada tek başına yaşayan, küçük yaşta buraya terk edildiği için konuşmayı bile bilmeyen kızın da insanca yaşamayı hak ettiğini söyleyerek belki de yaşamı boyunca ilk kez yararlı olabileceği bir iş gerçekleştirecektir. Kara Dik adadan kurtardığı kızı evine götürdüğü sırada kızın ondan kaçarak uçuruma yuvarlanmasıyla birlikte peşinden atlar. Kızın parçalanmış cesedine karşılık Dik'ten hiçbir iz yoktur. Ancak "uzun tırnaklı pençeleriyle iri cüsseli, tüylü, köşeli yüzlü, keskin dişli, vahşi bir hayvan kızın sıcak kanını" yalamaktadır. Üzerindeki giysi parçalarına bakarak bunun Kara Dik olduğu anlaşılır.⁶⁵ *Kara General* öyküsü de daha farklı bir retorik tonlamayla, "Doğu masalının, ahlakî çıkarımı olan bir sonu olmalıdır" diyerek geliştirilmiş bir bölümle bitmektedir.⁶⁶

Gumilyov'un hemen her öyküsünde Rus iklimine yabancı, hiç beklenmedik, egzotik hayvan ve bitkilerle karşılaşmak olasıdır. *Kabil'in Kızları'nâz* "devasa eğrelti otlarının gölgelerinde hipopotamlar uyumakta, aslan başı büyüklüğündeki güller insanı sarhoş eden kokular" yaymaktadır. Hindistan'da geçen *Kara General'de* sokaklarda gürültü koparan maymun ve tavuskuşları, Afrika'nın tropik ormanlarında geçen *Orman Şeytan'ında*. zürafalar, hipopotamlar, panterler, gergedanlar, filler, flamingolar, kelebekler, böcekler öykülere egzotik olduğu kadar, masalsı bir renk de katmaktadır. Egzotik hayvan ve bitkilerin benzetmelerde de önemli bir yeri vardır. *Kabil'in Kızları'nda*. Sir James'i ilk kez uyutan büyük kız kardeşin eli "zehirli Hint bataklıklarının kıyılarında yetişen bir zambak kadar zariftir. *Stradivarius'un Keman'ında* keman ustası Paolo Bellicini "beyaz Hint yılanlarına benzeyen parmaklarıyla" herkesi ürkütür.⁶⁷ Beyaz pantolonu, altın işlemeli ceketini, üç köşeli tüylü şapkasıyla Kara General, "yüzyılda bir

⁶⁵ Gumilyov, "Çyorniy Dik", <http://www.gumilev.ru/main.phtml?aid-5000162>

⁶⁶ Gumilyov, 1996, "Çyorniy general": 518.

⁶⁷ Gumilyov, 1996, "Skripka Stradivariusa": 510.

açan lotus"a benzetilir.⁶⁸ Ozanın *Romantik Çiçekler* adlı şiir derlemesi için "kulaktan çok göze seslenmektedir" diyen Bryusov'un bu görüşünün öyküleri için de uygun olduğu görülmektedir.⁶⁹

Gumilyov'un kurmaca öykülerinin içeriği figürlerin güçlerinin sınındığı mücadelelerle macera, gerçeküstü temalarla masal, mistik öge ve motiflerle söylene niteliği taşımaktadır. Bazı kurmaca öykülerinde kurgunun üç ve yedi sayılarıyla bağlantılı olarak geliştirildiği görülmektedir. *Altın Şövalye'de* yedi şövalye vardır, Kabil'in yedi kızı vardır ve Sir James ayrı ayrı üç kızın el hareketleriyle farklı dünyalara geçmiş, düşünde Kabil, Zerdüş ve Orpheus olmak üzere üç kişiden söz etmiştir. Cavalcanti ise öldükten sonra cennette üç noktaya uğramıştır, İsa'dan isteyeceği altını "üç bilge Çar doğudan" getirmişlerdir. Bu kurgu, Rus biçimciliğinin önde gelen kuramcısı Şklovski'nin halk masalları üzerine incelemesinde belirttiği gibi, teknik açıdan yaygın olarak halk masalları ve macera romanlarında kullanılan basamaklı kurguda görülen yinelemeye dahil edilebilir.⁷⁰

Gumilyov'un öykülerinin en dikkat çekici özelliği, gerçeküstü temalarla kurmacaya yatkınlığı, egzotik ve kısmen fantastik öğelerle başka dünyalara ulaşmasıdır. Öykülerin genelinde sıradan tiplerden çok dinsel, tarihsel olayların, mitolojik söylencelerin kahramanları, şövalyeler ve çarpışmaya yatkın güçlü insan tipleri çizilmiştir. Güçlü insan tiplerine karşın öykülerin sonunda görülen başarısızlık veya ölüm ise bir paradoks yaratmıştır. Öykülerde yer yer bir tür içsel yolculuk olarak yansıtılan gizemli uyku ve rüyalarla dünyanın bir ucundan diğer ucuna, bir çağdan diğer çağa rahatlıkla ulaşılmış, bazı figürlerin efsanevi kişilerle karşılaşmaları sağlanmıştır. Böylelikle öykülere gizemli ve düş gücü yüksek masalsı bir katman eklenmiştir. Kurmaca öykülerde özellikle giysi ve dekorasyonda tam anlamıyla bütüncül betimlemeler olmadığı halde, egzotik dünyalardan çağrışımsal ayrıntılar yer almıştır. Egzotik hayvan ve bitkiler görsel imajları zenginleştirirken, öykülerin geçtiği mekanla bir bütünlük oluşturmasını da sağlamıştır. Gumilyov'un Afrika gezileriyle yakından tanıdığı egzotik dünyalarla bağlantılı çağrışımlar, öykülere masalsı bir büyüleyicilik katmıştır. Öykülerin yeryüzünün dışında gizemli dünyalarla bağlantısı, akmezimin açıklık, aydınlık, gerçek ve yaşam iddiasına uzak düşmektedir. Gumilyov'un öyküleri bu açıdan daha çok sembolizme yakındır. Ülkemizde şiir derlemelerinde yer alan birkaç şiiriyle tanınan Gumilyov'un açıkça mesaj içerme kaygısı gütmeyen ve bir arayış atmosferi yaratan kurmaca öyküleri, egzotik ve mistik öğeler açısından şiirleriyle kesişerek *sanat için sanat* görüşüne uygun yaratıcı portresinin ayrılmaz parçasıdır.

⁶⁸ Gumilyov, 1996, "Çyorniy general": 517.

⁶⁹ *Russkaya literatura XX*veka: 118.

⁷⁰ Şklovski, 1919: 128.

KAYNAKÇA

- Akimov, V.M. (1995). *Sto let russkoy literaturi. Ot serebryannogo veka do naših dney*. Sankt-Peterburg: "Liki Rossii".
- Çukovskaya, L. (1997). *Zapiski ob Anne Ahmatovoy (1963-1966)*. Moskova: "Soglasie".C3.
- Etkind, Ye. (1997). *Tam, vnutri o russkoy poezii XX veka*. Sankt-Peterburg, izd: "Maksima".
- Gumilyov, N.S. (1994). *Kogda ya bil vlyublyon...* Moskova: "Şkola-Press".
- Gumilyov, N.S. (1982). "Naslediye simbolizma i Akmeizm" A.G. Sokolov; M.V. Mihaylova, *Russkaya literaturnaya kritika (kontsa XIX-naçala XX veka)*, Moskova: İzd. "Vişşaya şkola", 342-346.
- Karsalova, Ye.V., Ledenev, A.V., Şapovalova, Yu.M. (1996). *"Serebryamy vek" russkoy poezii*. Novaya şkola.
- Kasack, W., (1996). *Leksikon russkoy literaturi XX veka*, Moskova: "Kultura".
- Literaturnaya entsiklopediya*. (1949). pod red. V.M.Friçe, Moskova: İzd. "Kommunistiçeskaya akademiya". C.1.
- Luknitskaya, V. "Materialı k biografii N. Gumilyova. Çast 1-aya", www.gumilev.ru,
- "Nikolay Gumilyov: Kratkaya literaturno-biografiçeskaya hronika", www.lib.ru/GUMILEV.
- Russkaya literatura XX veka*. (1994). Sost. Ye.P. Pronina, 2. baskı, Prosveşçeniye.
- Ruskiye pisateli. Bibliografiçeskiy slovar*. Red. P.A. Nikolayev, Moskova, "Prosveşçeniye", C.1.
- Ruskiye pisateli 1880-1917. Bibliografiçeskiy slovar*. (1992). glav.red. P.A. Nikolayev, Moskova: Nauçnoye izdatelstvo "Bolşaya Rossiyskaya entsiklopediya" NVP "FİANT". C.2.
- Serebryamy vek*. (1996). Red.sost., T.A. Bek, Moskova: AST OLİMP.
- Smirnova, L.A. (2001). *Russkaya literatura kontsa XIX-naçala XX veka*, Moskova: Lakom-kniga.
- Şklovski, V.B. (1919). "Svyaz priyomov syujetoslojeniya s obşçimi priyomami stilya", *POETİKA: Sborniki po teorii poetiçeskogo yazıkı*, Petrograd: İzd. "OPOYAZ". 115-150.